

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА КАДРІВ ЯК СКЛАДОВА СТРАТЕГІЇ ЇЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ

Лавриненко А.М., к.е.н.,

ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

В умовах ринкової економіки велике значення приділяється питанню освіти, від якої безпосередньо залежить інтелектуальний потенціал держави і багатство країни в цілому. Знання, кваліфікація, інтелект набувають дедалі більшої цінності. Тому, на сучасному етапі, людині необхідно постійно збільшувати запас знань. Цьому сприяє освітня галузь, що надає знання і формує здібності людини, готуючи кваліфіковану робочу силу для ринку праці. Але й ринок праці також виступає регулятором освітньої галузі, висуваючи вимоги до кількості фахівців певних професій та кваліфікації.

Система освіти в її нинішньому стані здатна дати майбутньому фахівцеві в кращому разі лише світоглядну базу. Але, на практиці, підготувати людину до роботи по конкретній спеціальності і в конкретній фірмі доводиться вже усередині бізнес-структур. Зв'язок між освітою і конкурентоспроможністю робочої сили не обов'язково є прямим. Найчастіше він має вигляд: професійна освіта – якість робочої сили – конкурентоспроможність робочої сили. Причому, зростання професійного рівня працівника, очевидно, покращує якість робочої сили, але одночасно – не завжди гарантує її конкурентоспроможність на ринку праці. Конкурентоспроможність працівника на ринку праці, його впевненість в працевлаштуванні та отриманні високої заробітної плати багато в чому залежать від придбаної ним професійної освіти. При цьому сфера освітніх послуг повинна відповідати на виклики ринку праці, а результативність проведення тих або інших освітніх реформ слід оцінювати, у тому числі і за показниками стану ринку праці.

В Україні особливого значення професійна освіта набуває через специфіку нинішнього етапу розвитку країни. Глибокі соціально-економічні зрушення зумовлюють підвищений інтерес до професійної освіти як до фактора, що визначає майбутнє становище людини в суспільстві. Сьогодні молодь прагне отримувати вищу освіту. Водночас відомо, що переважну більшість безробітних становлять особи з вищою освітою, які за наявності вакансій на заводах, у будівництві – до верстатів не поспішають, але вони охоче працюють в сфері індивідуальної трудової діяльності. В останні роки

до України масово приїздять іноземці – вихідці Китаю, Середньої Азії, Кавказу тощо. В основному вони працюють в сфері торгівлі, громадського харчування, індивідуального будівництва тощо і вже нині займають там значну кількість робочих місць. На сьогоднішньому ринку праці спостерігається ситуація, яка свідчить про те, що неprestижні ж робочі місця займають емігранти. Все це може спричинити в перспективі соціальне напруження та нестабільність в економіці.

При цьому, у 2009-2011 рр. виявлено наступні особливості формування ринку праці: значний спад за період реформ економічної активності населення внаслідок еміграційних процесів і скорочення природного приросту населення, реструктуризація діяльності підприємств, скорочення державного сектора, зростання сфери послуг, недостатня інвестиційна активність і збереження при цьому значної частки фізично і морально застарілих основних засобів виробництва. В результаті відбувалося скорочення зайнятості при зростанні безробіття, особливо в сільській місцевості, зростання тривалого безробіття, переважання чисельності зайнятих в особистому підсобному господарстві, значна частка ручної праці, наявність прихованих форм зайнятості і безробіття.

Ринок праці виступає інструментом регулювання освітньої галузі, адже саме там генерується інформація, необхідна для прийняття рішень щодо спрямованості її розвитку. Ринок праці є багатогранною структурою, особливості функціонування якої ускладнюються у зв'язку з процесом глобалізації ринків, зокрема ринку праці, і специфікою антикризової модернізації українського соціально-економічного простору.

Взаємодія ринку праці і професійної підготовки кадрів виступає одним з ключових чинників антикризової модернізації. Разом з тим вища освіта в сучасній Україні зростає дуже швидкими темпами. Чинниками ефективної взаємодії ринку праці і системи професійної підготовки кадрів повинні бути: дієва система прогнозування потреб ринку у випускниках системи професійної освіти; соціальне партнерство між учасниками ринку освітніх послуг, бізнес-структурами і установами освіти.

Загальновизначено, що висококваліфіковані кадри надають динаміки виробничим системам. Вони є винахідниками нових ідей, сприяють найшвидшому впровадженню в практику наукових відкриттів, тобто темпи науково-технічного прогресу багато в чому залежать саме від них.

На сучасному етапі безперервна освіта розглядається як головний чинник конкурентоспроможності, який сприяє розвитку професійної компетентності та креативності. Для оптимізації взаємодії ринку праці і системи професійної підготовки кадрів необхідна активізація кожного її суб'єкта: безробітних громадян, державних органів зайнятості, підприємців і вузів.

Освітня галузь має динамічно реагувати на зміни на ринку праці, адаптуючись до нових потреб суспільства, де все більше зростає роль особистого фактора, і водночас активно впливати на його стан, забезпечуючи економіку кваліфікованими кадрами, здатними ефективно використовувати свої знання відповідно до існуючого рівня технологій, визначаючи тим самим і самі потреби.

Освіта, з одного боку, впливає на ринок праці, з іншого – значною мірою залежить від нього. Сучасні зміни в економіці України і, відповідно, на ринку праці потребують змін в освіті. Ринок робочої сили демонструє дедалі більший попит не лише на нові професії, а й на робітників широкого профілю (з більш універсальними здібностями), здатних працювати на різних робочих місцях і в різних галузях.

Для того, щоб економіка України була конкурентоспроможною, все працююче населення слід постійно вчити та перенавчати, адже виробничі технології змінюються й оновлюються дуже швидко, і тому лише принцип безперервної освіти – освіти протягом усього життя – дасть змогу успішно вирішувати цю проблему.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА, ПУТЬ К УСПЕХУ

*Лагода Т.А., старший преподаватель,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Для обеспечения экономического роста, в условиях рынка, важную роль играет малый бизнес, развитие которого увеличивает количество рабочих мест, сдерживает социальную напряженность в обществе и является фактором научно-технического прогресса и экономического роста.

Одной из основных движущих сил нашего общества становится